

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Quæstionis certa, & qua certitudine, supponenda statuuntur.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

poruerimus maximo, rationis, & ingenij conatu, atque labore insudare.

CERTAMEN I.

Questionis certa, & qua certitudine, supponenda statuntur.

1. **S**Ypponendum est Dæmones, & separatas animas damnatorum vero corporeo, nec solum metaphorico igne vere cruciari, contra Catherinum reiectum à Soario c. 11. atque anticipato ab scholasticis omnibus illo antiquioribus cum Magistro in 4. d. 44. ab Scoto d. 50. quæst. 1. cum tota sua schola à Sancto Thoma 1. p. q. 64. 2. 4. ubi Caieran. & Bannez dub. 2. atque vno tota, vtrique Thomistica schola Dominicana, & Iesuitica: quare singularitatis, & temeritatis Theologicam notam declinare Catherinus nequit cum suæ sententiæ nullum habuerit ducem. nec rationibus suis vllum traxerit: quare contra Theologos omnes absque noua probabili ratione, sed cunctis nouissima difficultate percussus in eam lapsus fuerit sententiā. Ad vero, yltiorem, censuram, & qualem meretur ex scriptura, & Patrum testimoniis, & Doctorum vtrorum iudicio dicemus. Probatur ex scriptura Mattheæ 25. num. 41. *Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui parati estis Diabolo, & Angelis eius.* cap. 13. num. 40. *fixerat, & igne comburantur.* Lucæ 3. 17. *paleas autem comburent igne.* Marci 9. ter, quaterque num. 42. 43. 44. 45. 46. *Vbi gehenna ignis perpetui, & inextinguibilis ignis eternus dicitur, ut & ab Isaiā. Cum ardoribus sempiternis* cap. 66. num. 41. *fu rat prædictum. Iudith 16. num. 10. Dominus enim Omnipotens vindicauit in eis in die iudicii visitabit illos: dabit enim ignem, & vermes in carnes eorum, ut urantur, & sentiant usque in sempiternum.* Apocal. 14. n. 10. *vbi, cum venerit hora seu tempus iudicii Dei (ut præmiserat n. 7.) de quocumque adorante Bestiam, & imaginem eius, recipientemque eius carā therem, seu peccatore tunc deprehensio subit. Bibet de vino ire Dei, quod mixtum est mero in calice ira ipsius, & cruciabitur igne, & sulphure in conspectu Angelorum Sanctorum, & sanctorum tormentorum eorum ascendet in sacula saculorum, nec habebunt requiem diē, ac noctē c. 20. n. 9. & descendit ignis adeo de celo, & deuorabit eos, & Diabolus, qui educebat eos missus est in stagnum, ignis & sulphure, ubi & bestia, & Pseudopropheta cruciabuntur diē ac noctē in sacula saculorum n. 15. & qui non inueniuntur in libro vitæ missus est in stagnum ignis c. 21. n. 8. pars illorum erit in stagno ardentis ignis & c. 15. sui Euang. n. 6. in ignem mittent, & ardet vtrumque, & ignem, & combustionem propriam, & æque certam docuit August. t. 4. lib. de fide & operibus c. 15. sub med. erit (inquit) ergo æterna combustio, sicut ignis: cum Dominus sententiā suā concluderet dicens: sic ibunt illi in combustionem æternam. Ac demum de epulonis diuitis anima, illa ad Abrahamum verba referuntur Lucæ 16. *quia cruciatur in hac flamma, quibus Abrahamus adnuit, & refrigerij abnuit petitioni. Non est autem alia de Dæmonum per ignem corporeum, quam de animarum cruciatur, visione, & vera tortura difficultas. Ad quæ loca interpretes, & Patres omnes, ac vbiuis de damnatorum omnium tortura, & cruciatur, per ignem, per verum corporeum ignem, quo vere, ac proprie cruciatur, urantur, & ardeant, fieri docent. Patres vide fufè recitatos à Soario supra à n. 12.**

2. Ex his autem scripturæ locis, & concordia Patrum intelligentia, & sententiā de vera Dæmonum, animarum separatarum, ac demum damnatorum omnium in inferno tortura, ex visione, & cruciatur, per ignem corporeum Catherini sententiā videtur grauiori Theologicæ censuræ obnoxia Vasquez, citat. d. 243. c. 1. n. 1. sub init. certum de fide non esse, nec oppositum subinde egerem, seu hæresim asseruit:

quia, cum Græci in Concilio Florentino ignem purgatorij, verum, & corporeum esse negallent, atque omnes eorum errores scilicet. vltima fuerint à Concilio damnati, atque eis opposita dogmata definita, super ignis purgatorij, veritate, & corporeitate nihil definitur, & tamen purgatorium esse definitur, cui sententiæ, & fundamento consentit Bellarm. t. 1. conuertiatur. controuers. 6. generali de purgatorio lib. 2. c. 11. §. *quantum ad primum*, ubi sententiā de vera ignis Dæmonum, & damnatorum corporeitate probabilissimam tantum concludit: sed statim §. *primo* propter oppositam temeritatis notam; supponit autem vterque purgatorij, & inferni ignem esse rationis, & speciei eiusdem ut eorum fundamentum valeat, si enim, ignem purgatorij, vere corporeum negantium, nil veram ignis damnatorum corporeitatem negantibus, præsidij affert, quomodo, de hæresi damnantur. Siquidem pro vero corpore inferni igne, quo cruciantur, tot sunt, tamque aperta scripturæ testimonia, ut vidimus ex testamento vtriusque vero autem purgatorij igne, in veteri nullo, in nouo vero illud Pauli, ex. 1. Cor. c. 1. *ipse vero saluus eris, sic tamen, quasi per ignem*, quod similitudinem habere ignis videtur, non proprietatem: quemadmodum, Malachiæ 3. *ipse sedebit, quasi ignis confans, & purgabit filios leui, & elabit eos*, quod ignis, vel tribulatione huius vitæ, vel iudicio Dei, etiam aduersus amicos iudicandos, ut nihil eis de debitis penis remittat plures Patres intelligant. Videndus est Bellarm. lib. 1. de purgator. c. 3. & præcipue c. 4. *Secundus locus* qui citato lib. 2. c. 11. solum de purgatorij igne corporeo probabilissimam sententiā esse dixit, & negatiuam temerariam de corpore vero igne inferni plus certitudinis recognoscit inferius §. *Quinto quia* ubi ex identitate specifica ignis purgatorij cum inferni igni certe corporeo, ignem purgatorij corporum esse concludit.

3. Bannez ad cit. q. 64. a. 4. dub. 1. docet negari igni, quo Dæmones, & damnati, cruciatur, torquentur, & ardent, corporeitatem errori saltem proximum esse Soario ubi proxime cap. 12. damnatorum omnium, etiam Dæmonum cruciatur, visionem, & torturam veram igne corporeo fieri dogma Catholicum esse docet, & oppositam subinde sententiā hæresim formalem, & errorem in fide Maldonatus notat in c. 25. Matth. §. penult. ad illa verba in *ignem æternum* polle inquit. *Duo (ait) in ea res certa sunt: alterum, quod scilicet docet, vera esse supplicia qua non cogitantur solum, sed sensu, tactuque percipiuntur à reclusis damnatis qui in ignem inferni eis verbis mittuntur supplicia vero sensu, tactuque ex igne percepta, ex igne vere corporeo sunt ac proinde id videtur. Maldonatus ne fide reputare, cum tamen infra linea 9. id negantes temeritatis notæ tantummodo subiciantur censuræ moderatio, ea solum ratione defendi posse videbitur: quia, sicut in opposita, vera ac certa, sententiā ignis vere, & physice corporeus percipi sentiri cruciatur, & torqueri Dæmones, & animas separatas hominum damnatorum spirituali solum perceptione, & ut sic loquar, sensu & sensatione, ac dolore dicendus necessario est (quæcūque ratione, & modo id asseritur) sentiri, ac percipi ab eis sensu, tactuque corporeo, ac eos corporeo etiam dolore ignem torquere, & cruciatur æqua ratione asseri possit. Censura ex Bannez relata de erroris proximitate, nescio qua possit ratione probari. Nulli enim alteri fidei dogmati per legitimam consequentiam solum, aduersatur sententiā negans vero igne corporeo damnatos omnes, etiam Dæmones cruciari, ut oportet ad hoc, ut solum errori proxima, sit, quare censæ nullam temeritatem grauiorem Theologicam censuram in sententiā negantem ferri possit, in hæresis formalis, seu erroris in fide censuram mereatur, de qua meum sensum subdo.*

4. Ignem, quo damnati omnes (etiam Dæmones, & animæ damnatorum) cruciatur torquentur, cruciatur, & æternum cruciatur, & puniuntur verum corporeum ignem esse fidei dogma est, ac subinde id negans sententiā hæresis formalis, & expellens error in fide. Confessio proxime citato Soario nostro,

nostro, quem Vasquez etiam noster, ubi proxime, Recentiorum nomine refert, etque expressa Ricardi sententia de Sacramentis p. 16. c. 3. *Vbi verissime auctoritate sacri eloquii & Catholice veritatis probatur testimonio corporali, & materiali igne animas, etiam nunc ante suspensionem corporum cremari, cui consentit Quirous t. 1. tr. 8. d. 76. sect. 1. n. 1. §. Præmitto primo.* Probatur quia quidquid expresse revelatum à Deo in scriptura est, de fide est: atqui igitur corporeus verus, quo damnati omnes, etiam Dæmones cruciatur, reuelatus nobis in scriptura est: ergo cruciatur Dæmonum igne vero, & corporeo de fide est. Minor probatur ex recitata scriptura locis n. 1. ubi damnatos omnes, igne cruciandos toties, ac semper nobis dicitur, & vrendos, à voce quidem ignis nobis noti, non autem substantiæ, aut qualitatibus alterius spiritualis hominibus ignoti significatis, nec metaphorica eius vocis significatione; alioqui non semper, neque vnumquam aliter, quam voce ignis specialiter, & toties damnatorum omnium pœna, & cruciatur significarentur: cum tamen, vel semel posita in scriptura vox proprietate sermonis debeat intelligi ex ista Theologis Iconij regula, ubi dogmati fidei, nec proxime, nec remote legitima illustratione aduerfetur. Secundo: quia pœna, supplicii sententia iudicialis, non metaphorice vocibus, sed propriis pœna, & instrumentorum etiam, quibus insurgenda est; proferitur, & reis intimatur; alioqui alio detortis metaphorice vocibus, eludi pœna in executione à Deo, & executore supplicij possent: verba autem Christi Domini Matthe. 25. iudicialis sententiæ pœna non solum hominibus, sed & Dæmonibus subeunda ignis verbis, in ignem æternum qui para us est Diabolo & Angelis eius, quæ vtriusque etiam insurgenda, in istaque prophetice dicitur à Ioanne Apoc. 20. n. 9. verbis à nobis recitatis n. 1. ergo propria ignis, ac proinde veri & corporei significatione. Hoc præclara manet euasio: quod, scilicet, frequentes adeo scripturæ locutiones de cruciatu vero igne corporeo damnatorum in inferno, de damnatorum hominum post iudicium postremum solum modo intelligi debeant; non autem animarum separatarum ante illud iudicium, nec Dæmonum vnumquam, qui, sicut animæ inseparatæ, pure spirituales substantiæ absque vilo corporis consortio semper sunt, & in quos proinde ignis corporis adhiuitas nihil possit.

5. Præclara, inquam, ea euasio locis Matthei, & Ioannis est: quibus ignis crucians damnatos toties ab scriptura proprietate significationis, quam vox ignis, apud nos, quibus scriptura loquitur, habet, corporeus est in sententia damnationis, ubi locus metaphorice, ac minus propriæ significationis non est: & additur esse eundem, cum igne parato ad Dæmonum cruciatum: vti etiam communis cruciatibus Dæmonum, & damnatorum hominum loco Apoc. asseritur: ergo eis locis corporeo igne toties ab scriptura proprietate sermonis expresse cruciandos Dæmones reuelatum est. Virgo ex his locis reuelatum est ignem, quo cruciantur Dæmones & homines esse vtriusque communem: vel ergo, qui communis vtriusque dicitur corporeus est, & dicitur, vel quidpiam spirituale: si primum habetur inentum. Si secundum incidis in difficultatem similem, & aequam ei, quam fugis in eandem: quod, scilicet, sensus, & tactus materiales hominibus reddi vivorum damnatorum spiritualium illud percipiant, vti eo vere cruciatur: quod æque est difficile, atque substantias spirituales, ignem eiusque calorem & ardorem corporeum percipere, eoque physice, ac vere torqueri: quia difficultate sola perterritus in sensum improprium verba scripturæ toties repetita illicita cordato, sanoque Theologo interpretatione detorques. Dices hæcenus à nullo Concilio definitum est ignem inferni, & damnatorum esse corporeum. Certe à paritate ignis purgatorii non definitur corporei in Concilio Florentino male id probabis, vti dixi n. 2. post med. sed cordato ubi Spiritus S. toties, veritatem aliquam in scriptura proprietate sermonis Ecclesiæ suæ expresse Conciliorum definitione (quæ eius reuelatio, non est, sed contenta reuelationis in scriptura, non ita clare declaratio, vti de fide sit, atque ob Dei reuelationem, & testimonium, Christoph. de Ortega, de Teo Pno. Tomus II,

ac fide Catholica credi, tenerique debeat opus non est. Et quamvis nonnulla, in scriptura expressa, ac subinde de se absque Conciliorum, & Pontificum definitione à fide Catholica spectantia contra hæreticos in media luce excutientes definita ab Ecclesiâ fuerint; id tamen tunc maxime factum, cum eorum erroris minus doctorum, & simplicium Christianorum malo in Ecclesiâ grassabantur ampliusque inualecerent, in veritatis definitione, & contrarij erroris damnatione, & anathematismo cautiore redderentur fideles. Et si autem negantium absolute, infernum, eiusque pœnas error diuagatus aliquando fuerit, & in Ecclesiâ, non apud paucos inualuerit, ac proinde eius dogmatis de inferno, eiusque pœnis definitiones & oppositi erroris anathemate consulendum, consultumque fidei Catholicæ sinceritati, & fidelium salutis merito fuerit: eo vero dogmate admissio circa pœnam, & cruciatum, igne vero corporeo error negans nunquam in Ecclesiâ, ita percrebuit, vt ad providendum fidelium sanitati, & salutis Concilium ab Ecclesiâ cogi, ac dogma adeo expellendum in scriptura definitum, & oppositum generali anathemate infectari oportuerit: maxime, cum de eo exter Patrum scholasticorum, & Ecclesiæ totius à suis primordiis constans perpetua, ac nunquam interrupta traditio.

6. Et hæc quidem euasiones præcipue pro aduersus errorem esse poterant, sed adhuc dices in aliquot excutatis locis scripturæ (scilicet Isaia, & Marci) cum pœna ignis dampnatorum pœnam, & cruciatum à verbis eorumdem perpetuum, etiam dici: qui, solum metaphorice pro conscientie morsu intelligi respectu Dæmonum, & animarum separatarum potest, ac plerumque vniuersim à Patribus intelligitur. Respondetur ab Isaia, & Marco expresse agi de pœna damnatorum hominum rediuiorum, qui proptitis, ac veris, verbis, nec solum metaphorice æternum cruciabantur, qui cruciatur nullibi dicitur Dæmonibus etiam communis, vt dicitur cruciatur ignis communis vtriusque. Matthe. & Ioan. recitatis testimoniis. Patres vero, vt cruciatum alium certum, & vtriusque communem mortis spiritualis conscientie docerent metaphorice etiam sensu vermis corrosoris vocem interpretati sunt, cum proprio ab Spiritu S. etiam intentum vt alibi sæpe contingit, cum in hominum rediuiorum damnatorum (de quorum pœnis ibi) & proprius, & metaphoricus vermis mortis, & cruciatur loci habeat, & æque in Dæmonibus damnatis cruciatur, ex eis alter: metaphoricus scilicet, & spiritualis, simile est illud de tenebris perpetuis, quibus, ac flent, & detrium stridori homines nonnullis Evangelij parabolis damnandi significantur: respectu siquidem hominum, de viroque, corporeo, ac mentium flent, & stridore dentium spirituali, ab Spiritu S. etiam intentum, locum interpretatio habet & à Patribus proinde recte etiam sæpe intelligitur. Denum, quod semel, aut iterum cruciatur aliquot speciales damnatorum metaphorice ab scriptura dicerentur: nullatenus probat ignis, cruciatum toties constanter ab scriptura repetitum, & in sententia iudiciali stricta damnationis expressum, metaphorice etiam accipi, & intelligi posse instabitis ignem nostrum, ab Augustino; & aliis Patribus comparatione ignis, quo cruciantur damnati omnes pictum appellati: pictura autem rei pictæ proprietatem non habet. Sed volunt Patres excessum vehementiæ, & acerbatis, quæ igitur inferni præ nostro hoc communi, vt eius visione cruciet damnatos, significare vt vulgo de rebus, etiam speciei eiusdem, perfectionis tamen, vnde cumque excessus aliis, nostro idiomate dicitur: *Rafelo vno ab vtro, loquena de lo vno abo pintado.* Secundo specifica distinctione ignis inferni à nostro (de quo statim) obiectio euanciscit. Aliqua Patrum testimonia, quæ contrarium sonant aliquatenus, explicat facile Soar. c. 3. n. 27. Pro hoc autem Catholico dogmate recitauerat testimonia Patrum innumera. Solum aduerto, quandoque amanuensium, & transcriptorum errore ignem gehennæ incorporeum apud Patres legi: cum tamen, ex cõtextu, coram ibi corporeum esse doceant: ex quo proinde amanuensium error deprehendi, corrigique debet. Vt in Greg. 14.

Moral.

Moral. c. 14. obseruauit Bellarmin. 2. de purgatorio, cap. 1. §. *propter Gregorij auctoritatem*; duo testimonio videtur difficiliora Ambrosio. 7. in Lucam, c. 14. §. 3. *ergo neque corporaliu stridor, aliquis dentium, neque ignis aliquis perpetuus flammarum corporaliu, neque vermis est corporalis*, concedit aduersus sententiam Ambrosij Ariaga, in re, tunc non adeo explorata lapsus; sed male: cum expresse ibi Ambrosius solum speciei diuersae à nostro visuali & mixto, quem corporalis nomine intelligit, esse, contendat; non autem incorporeum, sed sub genere corporei tamen contentum. Alterum Augustini, 21. de ciuit. cap. 10. ubi ait: *talem esse ignem, quo diues cruciatur, qualis eius lingua, & lauari digitus*: metaphoricum nempe, sed cum eodem cap. ignem verum esse in inferno dicat, & corporeum, & si modum, quo spiritus torquet, se ignorare fateatur, verum ignem negasse ibidem admitti à sano homine nequit, quo circa plura; sicut Ambrosius discunt, quam allegit, ibi.

7. Ut corporei huius ignis veri, quo ex fide damnationis animae separatae damnatorum (& fors, damnati aliquot homines corpore, & animo ex historiis Ecclesiasticis, & epulo ille aarus) nunc cruciantur, & à postremo iudicio aeternae inferno damnatis cruciabantur natura (quantum à nobis potest) explicetur, duo adhuc sub iudice examinanda sunt. Primum: an eiusdem cum nostro hoc igne, quo vivimus, & quandoque cremamur, speciei sit? Bellarminus citans lib. 2. de purgatorio, cap. 11. eiusdem speciei esse ignem inferni cum igne hoc nostro, §. *septimo id confirmatur*, censet: nam igne erumpente ex Aethra demones, & reuelationibus, à S. Gregorio Magno, & aliis fidei, pictatis & doctrinae probatissimè approbatis (quos ipse reuelat, cap. 6.) cui sententiae, ut probabiliori, adheret Ariaga, disp. 26. sect. 1. num. 4. §. *ex dictis in his*. Meratius, disp. 55. sect. 1. cum communem appellans ubi proxime, est autem Aethrae ignis mixtus, & speciei eiusdem cum igne visus communis nostri, Maldonatus, etiam noster, citato §. penult. in cap. 25. Mathaei, ex communi veterum Doctorum & Patrum sententia docet esse ab visuali nostro conditionis naturalis, seu speciei diuersae, nominatim pro hac sententia citans Origenem homil. 9. ad diuersos, & tract. 34. in Math. Ambrosium commentario citato in Luc. cap. 14. Hieronymum in cap. 65. & 86. Isaiae. Damascenum, 4. de fide, cap. vlt. cui sententiae libenter acquiesco; tum, quia communiori scholasticorum, & Patrum: tum, quia visualis noster ignis mixtus sub genere corporei ignis ab elementalibus specie diuersus est; cum tamen non adeo, ab illo, atque ab igne damnatorum proprietatibus differat, & effectibus. Tum demum, quia plura, quae de igne inferni, & damnatorum ab Euangelio, Patribus, & Doctoribus constanter dicuntur circa miraculum nostro igni non euenirent; igni vero corporeo speciei alterius competere circa miraculum possunt: ut tenebras non pellere, nec illuminare. Circa secundum dubium an ab igne purgatorii specie differat? Vasquez, & Alarcon, purgatorii, & inferni ignem speciei eiusdem esse censent: dum ex eo, quod in concilio Florentino ignem purgatorii esse corporeum definitum contra negantes Graecos, non fuerit & esse id de igne inferni definitum, deducunt, cui sententiae, & fundamento Bellarminus citato cap. 11. videtur consentire; cessi, ex mea definitionis omissione contra Graecos de igne purgatorii ea consequentia ad ignem inferni, non extendatur. Clichoraeus ad locum Damasceni fuisse hanc questionem versat. Censeo cum praefatis Doctoribus, eiusdem speciei infimae utrumque ignem esse: cum non alios effectus, neque aliter in animas purgatorii, ac in animas damnatorum aeternae habeat.

8. Veritatis Catholicae de vero damnatorum cruciati vere corporeo igne occasione disputatur à Re-

centioribus, an verè etiam corporea, nives, & frigefactione cruciantur? Et ita etiam cruciati videtur Iob docuisse, cap. 24. illis verbis. *Ad nivem calorem transeat, ad aquas nivium, & igitur ad inferos peccatum illius*. Sed postrema verba ostendunt, prima de penis inferni, quas peccatori illi in inferioribus, imprecatur intelligenda non esse. Secundo, quia inferni ignis aeternus, nec nives, frigore vicissim interrompendus (ut illud tractat significat) ex fide est: quare, & extra rem contra verum ignem corporeum inferni à nonnullis obiciuntur, quia verae nives, corporeae in inferno non sunt; quae tamen, aquae, atque ignis, ibi esse, & cruciari damnatos à lobo dicuntur. Sed tamen Hieronymus, & Petrus Damian. apud Soarium, cap. 12. num. 22. id videntur insinuate, & finit dentium in inferno à Christo Domino demeritis futuris, frigidis vehementis propriis effectus videtur. Soarius, num. 24. & Alarcon, cit. cap. num. 1. §. *supponit hoc quibus*, sine dubio super hanc quaestione annunt. Ego vero cum Ariaga, sect. 2. num. §. *Atque in hac quaestione*, arguit sententiae adhaerere: Primo, quia aliquo vilo in scriptura fundamento cruciatus nives in inferno asseretur cum l. bi textus extra rem sit. Secundo, quia contra affirmatiuum extrahit testimonia scripturae parvam, & cruciatum damnatorum igne futurum denuntiaria; nusquam autem omittendus esset, (maxime in postrema damnationis sententia) nives adeo vehemens cruciatus, si ad eum etiam subeundum in infernum mitteretur. Tercio ex illa diuina epulonis petitione ad Abraham de gutta aquae, ut refrigeraretur lingua, quia visus flammis ignis inferni cruciatur. Responditur: cum nil frigori ibi habere, nedum magnum ex aqua nivium, qui tantillae aquae refrigerium anxie alio, atque instanter exposceret, nec minus nivium frigore coperetur algescens eius, quam flammam ardori remedium calidi alicuius applicationem medium procuraret, & quomvis torum hoc colloquium epulonis illius parabola fuerit, non historia, si supra docebamus, cum tamen à Christo Domino fuerit inducta, ut cruciatum, qui immitte & deos pauperibus peccatores manent terrore ad misericordiam, & avara inhumanitate, & terrore, veris inferni cruciatibus in quos inhumanitate, & duritie pervenire similes peccatores possent contingensque, ac vero simile esset aliquos, & impium illum diuitem pergentem parabolice collapsum illum fuit plane constructum, quare idem robur tertium hoc argumentum habet, quare, quia ignis inferni ardor aeternus est ex fide, nec equat interrompendus, ut nives, vel continuo, vel multoties damnati algescant miracula tota aeternitate, vel continuo, vel interruptim, absque vilo fundamento admittentur in contrarietatem tantum in inferno in eodem, imo innumeris subiectis simultanea coniunctione: de illudore dentium dicebamur supra metaphorice dici à scriptura; si forte de rediuiis damnatis (de quibus illa loquimur) tantum loquatur; nec tandem dentium stridor vehementis solum frigidis effectus, sed cuiusvis etiam ingentis cruciatus, imo, & affectus animi plurimum irae, inuidiae & effectus esse solet.

CERTAMEN II.

Variae sententiae de cruciati spirituum igne vere corporeo reuincuntur.

1. Prima sententia Auicennae, 9. Metaph. ex libro Alberti, in 4. disp. 44. art. 20. ad vltim. & probabilis attestata à Bonaventura infra docet: falsam apprehensione, & iudicio, disconuenientem ignis corporei re quidem, & iure non disconuenientem